

ТРАДИЦИОННА БЪЛГАРСКА КУЛТУРА И ФОЛКОР

Електронно издание на НЧ „Галатя-2018“-Варна

Брой Първи, Година Първа, 2021 г.

ISSN 2738-7763

ТЕМАТИЧЕН БРОЙ:

ТИТАНИТЕ

НА БЪЛГАРСКИЯ ФОЛКОРЕН ТАНЦ

Под общата редакция на

Д-р Мария Дражева

The Bulgarian Folklore Dance Titans

2021

INVITED AUTHORS

<h2 style="color: red;">ТИТАНИТЕ НА БЪЛГАРСКИЯ ФОЛКЛОРЕН ТАНЦ</h2>								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Въведение: д-р Мария ДРАЖЕВА	Доц. д-р Бисер ГРИГОРОВ Обзорен доклад	Христо ИВАНОВ за Мargarita Дикова	Професор Д-р Даниела ДЖЕНЕВА за проф. К. Дженев	Христо ИВАНОВ за Кирил Харалам- пиев	Кая ИВАНОВА за Димитър Димитров Палаврата	д-р Мария ДРАЖЕВА за Методи Кутев	Акад. Красимир Петров за Иван Тодоров	Д-р Рослана Мора- венова за Дженеви

Published by Social Community Center Galateya-2021
Varna, Bulgaria

© Copyrights Galateya-2018 and Every Invited Authors

WEB SITE: <https://galateya-topics.bultima.net/web/>

ISSN 2738-7763

ЖИВОТ И ТВОРЧЕСТВО НА МЕТОДИ КУТЕВ

Д-р Мария Дражева

Хореограф, председател на НЧ „Галатея-2018“

и на Асоциация за български музикално-танцов фолклор

Анотация. В статията се разглежда живота и творчеството на Методи Кутев, един от шестимата титани на българския фолклорен танц. Структурно изложението е разделено на части като кратки биографични данни; Методи Кутев като хореограф и неговите постановки; изводи за наследството, което ни е завещал.

ВЪВЕДЕНИЕ

Най-ярките ми спомени за Методи Кутев датират от времето когато танцувах в Ансамбъла на МВР-Варна с ръководител Деню Караденев, моят първи учител, а по-късно – и като артист-в Професионалния ансамбъл за народни песни и танци „Варна“ с ръководител проф. Петър Ангелов. През периода 1968-80 г. Кутев е гост-постановчик в посочените ансамбли. От богатото танцово наследство, което остави Кутев, най-силно ми е въздействал танца „Момински празник в Шоплука“ – и като танцьорка - с хилядите репетиции и изпълнения, и като хореограф-педагог, поставила неговите танци в учебни състави или в моето фолклорно студио „Орсе“.

За мен е привилегия и чест да ви представя живота и творчеството на Методи Кутев.

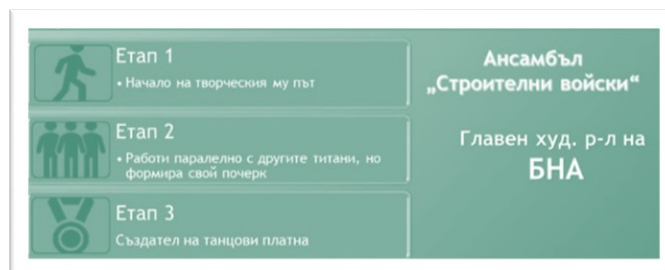
ЧАСТ ПЪРВА. КРАТКИ БИОГРАФИЧНИ ДАННИ ЗА МЕТОДИ КУТЕВ

Методи Кутев е роден в Бояна, София през 1925 г. От най-ранна възраст проявява интерес към танца. Като ученик започва да танцува в трупата на Борис Цонев за да стигне до балета на Софийска опера под ръководството на Анастас Петров (от 1946 до 1960 г.). В разговорите, които сме провеждали с него, заедно с моя учител и хореограф Деню Караденев, Кутев не веднъж е споменавал, че е участвал в курсове почти във всички краища на страната. И забележете – той не е бил преподавател в ДХУ! Но е осъзнавал необходимостта от „ограмотяване“ на хореографите и танцьорите в България.

Истинските негови учители са Николай Холфин и Владимир Белий, които оказват най-силно влияние върху развитието му.

ЧАСТ ВТОРА. МЕТОДИ КУТЕВ КАТО ХОРЕОГРАФ

Условно разделяме работата на Методи Кутев като хореограф на три етапа:, илюстрирани на схемата:

Етап 1. От 1950 до 1962 г. Методи Кутев поема ръководството на Ансамбъла на Строителните войски. През този период са и първите му постановки като *“Трудовашка награда”*, *„Сватба“*, *„Облог“*, *„Добруджанска сюита“*, с които не само впечатлява специалистите, но и се утвърждава като творец.

Етап 2. От 1962 до 1990 година е **главен балетмайстор в Ансамбъла за песни и танци на Българската народна армия**. Поставя с Ансамбъла *„Момински празник в Шоплука“*, *„Коледари“*, *„Лазарки“*, *„Танци от Варненско“*, *„Калушари“*, *„Нестинарка“*, *„Еньова буля“*, *„По полята на Добруджа“*, *„Трите баби“* и др.

Етап 3 е с вързан със създадени от него големи танцови платна във Военния ансамбъл като *„Конницата на Аспарух“* и работа като гост хореограф в редица професионални и самодейни състави.

Както изтъква в своята статия за живота и творчеството на Маргарита Дикова нашият колега Христо Иванов (вж публикацията в този брой на изданието), *„...танцът трябва да се гледа, а не да се разказва“*. Ще потвърдя неговите думи, че ние – и танцьори, и хореографи, сме облагодетелствени от факта, че сме работили по времето на титаните, на златните ни хореографи! Имали сме привилегията да участваме в техните мега постановки като откриването на Световния младежки фестивал в София (август, 1968 г.), правителствени концерти, спектакли като *„1300 години България“* (1981) и др.

Към Методи Кутев питаех особено чувство на уважение, може би предадено ми от Д. Караденев и от възможността да участвам в творческата му работа в ансамбъла на МВР – Варна по време на постановките на танците *„Момински празник в Шоплука“* и *„Облог“* – два танцови шедевъра, които и до ден днешен не слизат от сцената.

В постановката „Трите баби“ (по произведение на Елин Пелин), по покана на проф. Ангелов в Професионалния ансамбъл „Варна“, харизматична му личност и прецизност ни помагаше да пресъздадем търсената от него атмосфера в постановката, в създадения от Кутев танцов театър.

А сега ще се опитам да опиша споменатия от мен танц **„Момински празник в Шоплука“** като опит за разкриване творческата работилница на Методи Кутев. Картинно описание на танца е извършено и от акад. Красимир Петров в неговия труд **„Приносът ...“**¹. Танцът, който пресъздава народния обичай **„Василия“**, е в три части. Това е един сложен като композиция, лексика и стил танц, пресъздаден с изключителна прецизност от автора. Неговата експресивност се предава както на изпълнителите, така и на публиката. Включва поредица от солови изпълнения с градираща се трудност.

„Момински празник в Шоплука“: Част Първа. Девойки на групи, с китки, се появяват на сцената; всяка група има своя специфична игра и рисунок. Темпото нараства в очакване на **„Василията“**.

Фиг. 1. Фрагмент от танца „Момински празник в Шоплука“, част 1.

„Момински празник в Шоплука“: Част Втора. **„Василията“** се появява на сцената с кобилица. Девойките наричат и „топят“ своите китки в менчетата... Това е личен, сакрален момент от живота на девойката. Наречената китка е посветена на любимия. В тази част се разкрива изящството на българската девойка.

¹ Петров, Красимир. Приносът на българските хореографи (1951-2001)... Изд. Славена, Варна, 2012

Фиг. 2. Фрагмент от танца „Момински празник в Шоплука“, част 2.

„Момински празник в Шоплука“: Част Трета. Започва устремно, със сложни танцови движения и комбинации. Много бравурен, ефектен танц със сложна композиция и хореографски текст, както и използван реквизит.

Фиг. 3. Фрагмент от танца „Момински празник в Шоплука“, част 3.

Изпълнението на този танц изисква високо техническо и артистично майсторство на девойките. Може да се проследи изпълнението на „Момински празник в Шоплука“ от фолклорно студио „Орсе“ в рамките на фолклорния фестивал „Варненско лято“ през 2002 г.²

С танци като „Момински празник в Шоплука“ Кутев написа златните страници в своя творчески път като хореограф в ансамблите на Строителните войски и БНА - 40-годишна богата творческа дейност, достойна за уважение!

В таблица 1 се включва кратък списък с произведенията на Методи Кутев

² Видео материал на СКАТ за Фолклорния фестивал във Варна - <https://youtu.be/r9qymYz1ph0>

ТАБЛИЦА 1.

Творчески период	Наименование на танца
Първи творчески период	ЧЕТВОРНО
	ДОБРУДЖАНСКА СЮИТА
	ТРИФОН ЗАРЕЗАН
	ОБЛОГ
	СВАТБА
Втори творчески период	КОЛЕДАРИ
	СЕВЕРНЯШКА ИМПРЕСИЯ
	ЛАЗАРКИ
	НЕСТИНАРКА
	ЕНЬОВА БУЛЯ
	ВАРНЕНСКИ ТАНЦ
	МОМИНСКИ РАЗНИК В ШОПЛУКА

ЧАСТ ТРЕТА. УЧЕНИЦИ И ПОСЛЕДОВАТЕЛИ НА МЕТОДИ КУТЕВ.

Методи Кутев създаде много постановки, които се танцуват в различни колективи, много ученици, минали през национални курсове и много свои последователи. Ето и имената на някои негови последователи, утвърдени хореографи:

- Петър Луканов,
- Петър Григоров,
- Деню Караденев,
- Димитър Кателиев,
- Манол Манолов,
- Георги Кински и др.

Веруюто на Методи Кутев е „Да помагам на хората!“ Добър познавач на народното творчество, възискателен при неговото претворяване. В откровени разговори споделя:

- **Хореографът трябва да е грамотен, трябва да разбира изкуството на танца!**

Срещата с творчеството на различни хореографи, с техните произведения, изведени на сцената, само може да обогати техните последователи – тези, които тепърва са тръгнали по пътя, изминат от тях.

ИЗВОДИ

Методи Кутев притежава ярък творчески почерк, белязан с експресивност, пластичност и виртуозност. Той е търсеща личност, добър познавач на празнично-обредната ни система, пресъздадена в произведенията му.

Фиг. 4. Методи Кутев (на първият ред, първият вдясно).
Над него е моят първи учител и хореограф Деню Караденев.

Методи Кутев, заедно със своите колеги, оставя светла диря в развитието на българското танцово изкуство.

СПОМЕНИ ЗА МЕТОДИ КУТЕВ

ВАЛЕНТИНА МАРИНОВА

Дъщерята на известния хореограф Цвятко Василев - Валентина Маринова, хореограф на габровския ансамбъл „Сивек“, ще ни разкаже едни от най-ранните си спомени за Методи Кутев.

Валентина Маринова

Баща ми, Цвятко Василев, работеше съвместно с Кутев по време на поставяне на негов танц в Северняшкия ансамбъл-Плевен. По това време аз съм на 2-3 годинки. Родителите ми са очаквали гости. Майка ми трябва да отиде да пазарува и ме оставя на грижите на Методи Кутев. Аз, останала с непознатия човек, започвам да плача – голям рев... Кутев, официално облечен, сваля сакото, полото, започва да изпълнява ролите на мечка, на маймуна, но аз съм се скрила под масата и продължавам да плача. Кутев се изморява от изпълнението на своите „роли“ и като заклет пушач, изважда кутията с цигари и запалва...

В това време майка ми се задава и аз спирам да плача. Вижда ни двамата под масата: аз с мокро от плач лице, а Кутев – облян в пот от „изпълненията“ си...

ХРИСТО ИВАНОВ:

Тогавашните хореографи обичаха да се шегуват. Имаше честване на кръгла годишнина на Методи Кутев. Членовете на Софийската организация на хореографите сме се събрали в клуба на Операта. Всеки си е поръчал по нещо, разправят си спомени, честитят на рожденика и т.н. И Попа (Иван Тодоров) казва: - „Какво да ви обяснявам за Мето! Когато бяхме в Операта аз бях непрекъснато в болнични... Ние с него играехме един зад друг на станката... И той, Мето, с тези крива крака, куче с погача ще му мине през краката, играе пред мен. Става течение, вятърят минава през него и аз за това все в болнични бях!“

Другата случка е с постановка на Шопска сюита в Перник. След репетиционния процес той отива да я види как се изпълнява на сцената. Всички са строени на сцената – оркестранти, танцьори; той дава знак да започнат. След изпълнението, Кутев заявява – „Не, не е добре!“ Всички се споглеждат – „Как не е добре!“ Кутев казва: - „На финала всички музиканти да вдигнат инструментите горе!“ И почва цялата сюита, 15 мин., от начало. Всички играят лудо и на финала музикантите вдигат инструментите над главите си... А той, подсмиввайки се им казва: - „Аз само се пошегувах...“. Такъв човек беше Кутев!

МАРИЯ ДРАЖЕВА:

На Методи Кутев младите танцьорки му измислиха псевдоним – *Жан Маре*³, популярен артист-звезда на френското кино!

За автора

Д-р Мария Дражева

АБМТФ

НЧ „Галатея-2018“

<https://folkexplorer.com>

<https://drazheva.dance>

<https://galateya.bultima.net>

Д-р Мария Дражева израства от артист-балетист, солист в професионалния ансамбъл Варна до хореограф-педагог, изследовател на фолклорния танц и арт мениджър. Мария е бакалавър, магистър и доктор в областта на музикалното и танцово изкуство. Нейните възпитаници разпространяват българския фолклорен танц както у нас, така и по света...

Мария се влюбва в танца като постъпва в детския състав на Деню Караденев - хореограф, който работи по времето на титаните. Продължава в Ансамбъла на МВР. В този ансамбъл са първите й срещи с маестро Методи Кутев.

След завършване на бакалаварската си степен по хореография, тя е една от солистките на ПАНПТ «Варна» с гл. худ. р-л проф. Петър Ангелов. През този период завършва и магистратура в АМТИИ. Насърчена е от проф. Дженов да работи по темата за усъвременяване на фолклорната танцописна система. Защишава дисертация на тема «Етнокинетична онтология на българските фолклорни танци с научен ръководител проф. д-р Георг Краев. Със създаденото от нея фолклорно танцово студио «Орсе» разпространява българския танц в близки и далечни страни - от балканските страни до САЩ, Тайван и др.

³ Биография на Жан Маре <https://bit.ly/2JNoJ9J>